

A csíkcsomortáni példahely¹

A Tamási Áron-díj 2020. évi kitüntetettje Mihályi Magdolna

Fájdalom, hogy esztendő s késéssel s csak levélben küldhetjük dicsérő sorainkat Mihályi Magdolnáról. Aki tavalyi díjazottként azt kérte: várjuk meg, hogy itt, Tamási Áron közelségében, a szülőháznál vehesse át az elismerést. Azt, amelyre az immár évtizedes múltat megélt csíkcsomortáni Verstábor életre hívásáért és életben tartásáért érdemesült. Ahol nyaranta a trianoni daraboltatásunk országaiból való magyar fiatalok tíz napra összegyűlhetnek, s ahol az Ó-magyar Mária siralomtól kezdődően költészetünk és a magyar nyelv szépségeiben elmerülve megismerhetik közös múltunkat is.

Kedves Mindannyian!

„A vers az, amit mondani kell!” – Kányádi Sándor gondolatát gyakran idézzük, ám iskolában, közügyi eseményeken, baráti beszélgetésekben egyre ritkábban halljuk, hogy Petőfi Sándor, Ady Endre, Illyés Gyula, Reményik Sándor, Farkas Árpád és annyi más kiváló poétánk szavaival és tisztánlátásával fogalmaznánk meg jelenkori és jövőbeli kérdéseinket, feladatainkat, a magunk és más népek értékeinek a megbecsülését. Mihályi Magdolna Csíkcsomortánban az új nemzedék ebbéli felkészítésének gondját vállalta. Mérhetetlen szervező energiával, áldozatos munkával gyűjti egybe azokat a fiatalokat, akik előzőleg versünnepeken megméretve, érdemesnek mutatkoznak arra, hogy a csíkcsomortáni együttlétek szellemi és lelki műhelyében készüljenek az életre. S teszi mindent úgy, hogy az ifjú tehetségeknek ingyenes a tábor, mert költségeit Magdolna teremti elő – saját forrásaiból is bőséggel adakozva.

„aki megért s megértet, egy népet megéltet” – írja Kányádi Sándor *Játszva magyarul* című versében. A tábor fiataljai e gondolat jegyében játszanak a versekkel, költőkkel, a gondolatokkal, s rádöbbennek a játék éltető hatalmára. Előbb

KUBIK ANNA (1957) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművésznő, érdemes művész.

RUBOLD ÖDÖN (1954) Jászai Mari-díjas színművész, Érdemes művész, a Nemzeti Színház tagja.

1 A csíkcsomortáni verstábor két művésztanárának laudációját 2021. szeptember 19-én, a Tamási Áron farkaslaki szülőházánál tartott díjátadó ünnepségen Kósa Johanna, a verstábor egykori diákja olvasta fel.

csak kis baráti, családi közösségben, később remélhetően tágabb, közösségimemzeti méretekben is.

Példahely az évenkénti összejövétel Csíkcsmortánban, mert a költészet varázslatában a Kárpát-medence különféle tájairól érkezett fiatalok ismerkedése barátsággá erősödik, s a barátsággal nemzeti voltunk tegnapi és mai tényei is életükbe szövődnek. Egy kis statisztikával is szolgálva: a verstáborban az elmúlt évtizedben több mint háromszáz magyarországi, felvidéki, vajdasági, kárpátaljai és erdélyi fiatal gazdagodhatott szellemben, lélekben, merítkezhetett meg a néptánc, a magyar kultúra értékeiben. Köszönet Mihályi Magdolnának azért is, mert családi körre lényegíti ezeket a nyári együttléteket. Ami azt jelenti, hogy az ő anyagi és szellemi munkálkodásában, sugárzó erejének mélyén a szeretet munkál.

Tisztelt ünneplő közösség!

Amikor most Mihályi Magdolnának átadjuk a Tamási Áron emlékére készült érmet, az egyben főhajtás öt éve elhunyt férje, Varga Sándor emléke előtt is. Varga Sándor a Magyar Rádió Krónika szerkesztőjeként dolgozott két évtizeden át, de ottani munkáján túl megalapította a székesfehérvári Versünnepet, 2011-ben feleségével közösen életre hívta a székelyföldi verstábor, majd 2013-ban a Csíki versünnepet, újjászervezte a csíkcsmortáni Lármafa színjátszó csoportot. Varga Sándor 2016-ban Budapesten elhunyt, de közösségéltető hagyatékkal távozott. Fenyegető, próbáratevő időket élünk: ha másként is, de nem könnyebbeket, mint amilyenekkel Tamási Áron is viaskodott. Aki a Hargita felett folytonosan feltűnő viharokban hirdette az összefogás fontosságát. Varga Sándor üzenete sem más, mint Farkaslaka nagy fiáé: „Mind magyarok vagyunk!” Ebben a szellemi-erkölcsi hagyatékban munkálkodik özvegye, Mihályi Magdolna és gyermekei, Anna és Bálint, képviselvén Tamási ígését: „a kötelező parancs pedig így szól: magyar életformát akarunk tehát, mindig és minden körülmények között, mert ez Istentől elrendelt végzés s reánk bízott feladat”.

Egészséget, erőt kívánunk Mihályi Magdolnának és gyermekeinek az öröklött nagy megbízatáshoz!

Imákkal, énekekkel, versekkel gyógyító¹

A Tamási Áron-díj 2021. évi kitüntetettje Kilyén Ilka

A színművészet s általában a művészet, az irodalom gyógyító szerepén, hatásán mélázva gyakran forgattam egy szót a fejemben, amivel mintha megdöbbeneni akarnám a tisztelt jelenlevőket, köztük a méltatni vágyott díjazandó művésznőt, Kilyén Ilkát. A szó – bocsánat? –: a frászkarika. Ezzel találkoztam a csíkszeredai folyóirat, a *Székelyföld* augusztusi számában, az e témájú tanulmány (Obrusánszky Borbála: *A frászkarika és az Umaj-barlangok*), vitt rá arra is, hogy ha török, ha szakad, valahogy egy gyökérből eredeztessenek három ágat: a díj névadójának, Tamási Áronnak a művészetét a díjazásra érdemes színművészével, és hát harmadiknak, szinte vallomásszerűen, szóljak személyes érintettségemről is. A gyökeret – talán nem elég mélyre ásva – azokban a kevert tudatformájú-funkciójú, pogány–keresztény szellemiségű szövegek használatában és mondasában, éneklésében, szavalásában véltem megtalálni, amelyekről az archaikus népi imádságokat „felfedező” néprajztudós, a később még emlegetendő Erdélyi Zsuzsanna írt a *Hegyét hágék, lőtőt lépék* című gyűjteményében. Több történelmi korszakon átívelő mítoszok, szokások, megőrzött hiedelemvilág: Tamási a halottégetés szertartását felelevenítő drámájában, az *Ősvigasztalásban*, aztán a *Szülőföldemben* éppúgy, mint a tervezett trilógiájában – ebből a *Jégtörő Mátyás* és a *Ragyog egy csillag* készült el – ezekre támaszkodik, az Isten–ember–lélek és szellem–növény–állat–föld együttesére, amelybe beletartozik (ahogy egyik monográfusa kifejti) az ördög és a boszorkány is. „Lélekvándorlás, szellemvilág! Hát lehet ezeket tudni?” – kétségeskedett Kilyén Ilka, a *Csalóka szivárvány* Zsuzsannájának szerepében. A növényből állatba, az állatból emberbe vándorló szellem, „amikor már emberi testben ütheti fel a tanyáját, nagy és Istenhez repítő szándékai vannak, s ezzel szemben az emberi testnek sokkal több a gyarlósága, mint az állatinak” – mondja az egyik regény hőse. A gyarlóságokkal, bajokkal, betegségekkel, bűnökkel való számvetéshez, esetleg leszámolásához

MÁRKUS BÉLA (1945) a Debreceni Egyetem nyugalmazott docense. Utóbbi kötetei: *Szólamból szólamra* (2017), *Gál Sándor* (2017), *Szilágyi István* (2018).

1 Márkus Béla laudációja 2021. szeptember 19-én, a Tamási Áron farkaslaki szülőházánál tartott díjátadó ünnepségen hangzott el.